

Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai: Miers Vācijas politikā mājās

Publicēta: 2009-10-08

Angela Merkele kā Vācijā populāra un pasaulē iecienīta politiķe ir uzvarējusi Bundestāga vēlēšanās. Vācieši lēmuši, ka viņai jāpaliek amatā, – tā vismaz izskatās no malas.

Tomēr aptaujas rāda, ka atbalsts nav bijis tik viennozīmīgs, ilgu laiku bijušas šaubas, vai kristīgo demokrātu savienībai CDU kopā ar liberāļu partiju FDP iegūt vairākumu pēc neveiksmēm 2002. un 2005. gada vēlēšanās. Jau tika kalkulēts, ka vairākumu kāda no partijām, iespējams, varētu iegūt tikai, pateicoties t. s. pārpalikuma mandātiem no vienmandāta apgabaliem, kas tiek piešķirti pēc ļoti sarežģītas tieši ievēlēto deputātu un partijas iegūto procentu attiecību kalkulācijas.

Apsvērts tika arī iespēja veidot lielo koalīciju no CDU un sociāldemokrātiem SPD.

Pozitīvi ir tas, ka melndzeltenās (CDU/FDP) koalīcijas vairākums izveidojies ne tikai ar negatīvo balsu palīdzību, kad vēlētajiem, nepiedaloties balsošanā, būtībā vairo atbalstu partijām, kas gūst lielāko balsu skaitu.

Vēlēšanu rezultāts apstiprināja ne tikai to, ka Merkele turpinās vadīt Vācijas valdību, bet arī to, ka t. s. catch all parties Vācijā pamazām izzūd. Sociāldemokrāti no šā procesa cieš vairāk nekā CDU, kuras konservatīvi noskaņotais elektorāts balsošanu uzskata par pienākumu, kamēr sociāldemokrātu vēlētajiem labprāt arī protestē nebalsojot. SPD ar apmēram 23% iegūto vēlētajiem balsu šis ir vēsturiski sliktākais rezultāts. Bet arī kristīgajām partijām nav par ko priecāties: CDU zaudēja 2%, savukārt tās māsas partija Kristīgā sociālā savienība CSU Bavārijā saņēma pat par 41% mazāk balsu nekā vietējās vēlēšanās pērn, kas jau tad izraisīja politisku zemestrīci. Šie rezultāti ir arī vēstures sliktākie rezultāti. Septiņdesmitajos gados par CDU un SPD kopā balsoja vairāk nekā 90% vēlētajiem, bet tagad tikai 56 procenti.

Kašķi SPD jau vairākus gadus nomelnoja partijas tēlu. Biežas maiņas partijas vadībā, asas diskusijas par attiecībām ar postkomunistisko kreiso partiju nemitīgi bija žurnālistu un pētnieku dienaskārtībā. Konflikti starp SPD partijas biedriem un funkcionāriem šķiet pašsaprotami. Vecā elite pametīs amatus, jauna paaudze nāks tās vietā – tas ir normāls process.

Interesantāki konflikti vērojami CDU/CSU. CDU līdz šim publiski nestrīdējās tik daudz kā tās politiskā konkurente, puda atbalstu savai vadībai, partijas priekšsēdētāji baudīja autoritāti biedru vidū. Bet Angela Merkele nav kristīgo demokrātu augs. Viņa kā sieviete, Austrumvācijas luterāne, kas dzīvo otrajā laulībā un bez bērniem, neiederas partijas lielākoties katoliskajā vidē – vecajā Federatīvajā Vācijā. Savukārt Austrumvācijā, izņemot Saksiju, šī partija sabiedrībā nav iesakņojusies. Merkele partijas priekšgalā nokļuva tikai, pateicoties partijas morāles kritumam saistībā ar ziedojumu skandāliem ap Helmūtu Kolu un

Volfgangu Šoibli. Tas viss kombinācijā ar sliktu vēlēšanu rezultātu liek šaubīties par Merkeles autoritāti. Un konkurentu netrūkst.

Merkeles valdīšanas stils bieži tiek dēvēts par prezidentālu, uz izlīgumu orientētu. Nu tam būs pienācis gals – ne tikai tāpēc, ka būs spēcīga opozīcija, bet arī tāpēc, ka savu stilu uzspiedīs FDP un CSU, kam ir arī vairākums Vācijas otrajā palātā – Bundesrātā. Tas atvērs telpu strīdiem starp FDP un CSU, kas regulāri šūpoja koalīcijas mieru jau Helmūta Kola laikā. Toreiz bavāriešu CSU bija lielāka un pašapzinīgāka, bet tagad tā ir divreiz mazāka nekā FDP frakcija. Uz jauno valdību spiedīs arī lobiju organizācijas, vietējo vēlēšanu tuvums, un tajās vēlētāji labprātāk balso par partijām, kas federālajā līmenī ir opozīcijā. Tādējādi turpmākās vēlēšanas varētu kļūt par protesta balsojumiem pret sociālā aukstuma politiku.

Šādi var prognozēt arī tāpēc, ka jaunais vairākums nav vairākums. CDU/CSU un FDP ir absolūts vairākums mandātu Bundestāgā, bet ne vēlētāju nodotajās balsīs, kuru šoreiz bija mazāk nekā jebkad. 72% vēlētāju aktivitāte Vācijai ir skandalozi zema, un daži politikas komentētāji to jau nodēvējuši par draudu demokrātijai. Daudziem vēlētājiem atteikšanās no politiskā procesa bijusi apzināta. Lielākoties vīlušies ir sociāldemokrātu vēlētāji, kuri arī citās partijās nesaskatīja savu interešu pārstāvniecību. Rezultātā jaunā valdība nepārstāvēs vairākumu vēlētāju, turklāt arī parlaments pārstāvēs tikai eliti un rūkošo vidusslāni. Pētījumi rāda, ka arvien vairāk Vācijas iedzīvotāju baidās no savas labklājības krituma. Jaunais sabiedrības zemākais slānis, par kuru medijos pēdējos gados daudz diskutēts, nebūs pārstāvēts ne ar sociāldemokrātiem, ne ar galēji kreisajiem. Līdz ar to, iespējams, gaidāmi nemierīgi laiki Vācijas politikā.

Aksels Rēcs Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai